

Opdoeken die monarchie, maar laat die republiek maar zitten

Door [Peter Storm](#)

- Verschenen: 2018

- Bron:

<https://www.ravotr.nl/2018/04/26/opdoeken-die-monarchie-maar-laat-die-republiek-maar-zitten/>

Opdoeken die monarchie, maar laat die republiek maar zitten

Het is weer bijna Koningsdag. Dus is het tijd dat progressieve mensen, linkse mensen, radicale mensen hun jaarlijkse plichtmatige lans breken voor de afschaffing van de monarchie en de oproep om van Nederland een republiek te maken. Ik onderschrijf dat pleidooi voor de helft. De monarchie dient te verdwijnen, zoals elk staatsgezag. Vervanging door een republikeinse staatsvorm lijkt me echter geen goed idee. Wat je daarmee via de voordeur immers in de ene vorm wegwerkt, krijg je via de achterdeur weer in andere vorm doodleuk terug.

Dat de monarchie afgedankt dient te worden, is een principekwestie en een zaak van gezond verstand. Je geeft geen baan of functie aan iemand, puur vanwege het feit dat de vader of moeder van die persoon die baan ook had. Bloggen regel je niet via erfopvolging, taxichauffeur worden regel je niet door erfopvolging, advocatuur regel je niet via erfopvolging, altviolist worden in een strijkkwartet regel je niet via erfopvolging, en CEO van de B.V. Nederland worden regel je dus beter ook niet via erfopvolging, als je de zin van dat baantje al zou erkennen. Het hele principe van erfopvolging is in politiek en bestuur precies net zo absurd en verwerpelijk als in wetenschap en cultuur, ambacht en vakarbeid. Of een persoon functie X dient te bekleden is een kwestie van: a. is die persoon capabel? En b. geniet die persoon het uitgesproken vertrouwen van degenen die de consequenties van functie X ondervinden? En daarbij is dat vertrouwen doorslaggevend.

Je kunt als timmermans werkzaam zijn omdat je collega's je de hamer toevertrouwen en omdat mensen de spullen waaraan je hebt getimmerd nuttig blijken te vinden doordat ze bijvoorbeeld bereid zijn ervoor te betalen. Je kunt een bestuurlijke rol vervullen als mensen die impact van dat bestuur ondervinden, aangeven, bijvoorbeeld via een stemming, een gezamenlijk weloverwogen besluit – je daarin te willen en te vertrouwen – een wens en vertrouwen die te allen tijden opgezegd kunnen worden, waarmee je bestuurlijke rol meteen vervalst. Ik zie even af van de mechanismes waarmee zulk vertrouwen tot uiting wordt gebracht, de manier waarop iemand voor een rol wordt uitgezocht en er uit kan worden verwijderd. Maar die keus, vertrouwen en erkende competentie de doorslag geven, lijkt me evident.

Mensen zouden zich niet laten behandelen door een hartchirurg die deze functie enkel bekleedt omdat haar vader ook hartchirurg was. Mensen zouden geen metselaar aan hun woning laten werken als die metselaar desgevraagd zegt: ik kan dit want ik heb deze baan van mijn vader geërfd. Waarom mensen dan wel de hoogste bestuursfunctie in een land aan iemand toevertrouwen op basis van het

criterium dat zijn moeder dezelfde functie bekleedde, en haar moeder daarvoor... het is me een raadsel. De enige aannemelijke reden is bijgeloof. Natuurlijk is een monarchie een irrationele en bespottelijke bestuursvorm die allang opgedoekt had horen te zijn. Het tekent de staat van maatschappelijk bewustzijn in Nederland dat dit niet door vrijwel iedereen wordt erkend en in daden wordt vertaald.

Dit pleidooi tegen de monarchie staat dus geheel en al los van de persoon van de huidige koning. Dat kan best een aardige vent vol goede bedoelingen zijn, maar dat doet er niet toe. De familie van Oranje zat en zit vol van graaiende en corrupte types. Hetzelfde geldt voor de club die op republikeinse basis de Verenigde Staten bestuurt. Daar zit het verschil dus niet. Kritiek op de Oranjekiel is nuttig en nodig, zoals kritiek op elke steenrijke familie en de bijbehorende praktijken nodig is. Met staatsrecht en kritiek op politieke instituties heeft dat logischerwijze echter niets van doen.

Het is ook geen kwestie van kosten: een staat en de ermee verbonden heersende klasse kan een bestuursvorm zo goedkoop en duur maken als die zou willen. De B.V Nederland kiest voor een kostbaar koningschap, de B.V Frankrijk kiest voor een kostbaar presidentschap. De B.V Zwitserland kiest voor een spotgoedkope republikeinse staatsvorm: de voorzitter van de ministerraad vervult de voornamelijk ceremoniële taak van staatshoofd, en het baantje rouleert in tamelijk hoge frequentie. De argumenten van Oranjegezinden om de monarchie te verdedigen – kijk naar de VS! Zoiets wil je toch ook niet? – snijden geen hout. De VS is slechts één variant van de republikeinse staatsvorm. Met de afwijzing van die variant is de waarde van die republikeinse staatsvorm dus nog niet weerlegd. Net zo min als met de afwijzing van bijvoorbeeld de monarchie van het Russische Tsarenrijk het principe van de monarchie als zodanig zou zijn afgewezen.

Weg met de monarchie, derhalve! Is er echter een praktische reden om een republiek te prefereren boven een monarchie? Nauwelijks. Is het leven in de monarchieën België, Nederland en Luxemburg wezenlijk slechter dan het leven in de republieken Duitsland en Zwitserland? Of andersom? Hebben mensen aan de onderkant het wezenlijk zwaarder in de monarchie Groot-Brittannië dan in de republiek Ierland? Of andersom? Is het leven in de republieken Finland en IJsland perse te verkiezen boven dat in de monarchieën Denemarken, Zweden en Noorwegen? Of andersom? Hebben mensen het in Thailand, een monarchie, het wezenlijk moeilijker dan in Myanmar, een republiek? Is Jordanië een akeliger oord om te leven dan Turkije, vanwege het feit dat Jordanië een monarchie is en Turkije een republiek? Is China een vrijer land dan Japan, omdat China een republiek is en Japan een keizerrijk? Is het nationalisme in Hongarije minder sterk omdat het een republiek is en geen monarchie?

Willekeurige vergelijkingen, ze zeggen wellicht niet zoveel. Ze zeggen wel dit: zo heel veel verschil maakt de vraag of een staatshoofd wel of niet via erfopvolging wordt aangesteld, niet uit. Vanuit het perspectief van het dagelijks leven in de brede onderkant van de maatschappij, vanuit vragen als vrijheid versus onvrijheid, armoede versus rijkdom, vanuit een perspectief van solidariteit gecombineerd met gelijkwaardigheid ongeacht herkomst, gender, seksuele voorkeur... vanuit zaken die er in onze levens werkelijk toe doen, doet het er bitter weinig toe of bovenaan de maatschappelijke piramide een gekozen koning zit, of een via erfopvolging aangewezen president.

De wezenlijke reden om een monarchie af te wijzen ligt nauwelijks in de rechtstreekse praktische consequenties. Het gaat echter om een principe. Monarchie is autoriteit en staatsgezag in openlijke, principiële vorm. Autoriteit die niet ter discussie, behalve wellicht via de vraag of de regels van de erfopvolging wel correct zijn toegepast: wie een claim op de troon denkt te hebben, beargumenteert dat door te beweren dat een voorouder ooit op de troon heeft gezeten. Dat er iemand op de troon zit is een onaantastbaar gegeven, iets dat veelal wordt verwoord als `van God gegeven´ en daarmee

heilig. Staatsgezag en autoriteit op basis van een min of meer rationele selectieprocedure – een sollicitatie, een verkiezing, geeft die autoriteit en dat staatsgezag iets kwetsbaars. Een monarchie heeft onderdanen, een republiek heeft burgers. Of we burgers moeten willen zijn, ga ik zo bespreken. Maar onderdanen? In geen geval!

Maar in dat burgerschapsconcept zit ook weer een valstrik. De autoriteit van het staatshoofd is in een republiek minder onaantastbaar dan in een monarchie. Maar die autoriteit is daarmee verhuisd naar ‘Het Volk’ als entiteit die het staatshoofd kiest. En waar je burgers hebt, daar heb je ook niet-burgers. De slaven, vreemdelingen en vrouwen van het oude, republikeins-democratische Athene. De papierlozen van vandaag. Ja, een monarchie heft De Autoriteit op het voetstuk van heiligheid. De republiek herleidt de herkomst van het staatsgezag naar, en verdeelt de verantwoordelijkheid ervoor over, de staatsburgers, Het Volk, zonder aan de uitoefening van het staatsgezag over burgers en niet-burgers wezenlijk iets te veranderen. Het maakt mensen medeplichtig als staatsburger, zonder diezelfde mensen werkelijk zeggenschap hebben: een variant van het bedrog dat ook wel ‘participatie’ wordt genoemd.

Het probleem zit al in het begrip ‘republiek’ besloten. Res Publica, de Publieke Zaak, een ouderwets woord voor het Algemeen Belang. Dat suggereert één makend concept, waarvan het staatsgezag dan de belichaming en opperste scheidsrechter is. Er is echter helemaal geen Algemeen Belang, geen Publieke Zaak die valide is voor alle leden van deze van tegenstellingen doortrokken samenleving. Rijken en machtigen verdedigen hun positie en hun rijkdom en noemen dat het Algemeen Belang. Ik zie die rijkdommen graag uit hun handen gerukt, en hun machtsposities afgeschaft. Ik kan best aannemelijk maken dat dat in ieders belang zou zijn. We zullen dat uitvechten, die strijd tussen opgelegd Algemeen Belang en de subversieve strijd voor het belang van het algemeen. Maar intussen kan een staat die zich hult in het Algemeen Belang – hetgeen elke staat doet, maar een republikeinse staat is er wel heel expliciet in – niet bestaan zonder zich op leugens en onderdrukking te baseren, zowel om de rijken en machtigen te verdedigen als ook om haar eigen rol als Opperste Scheidsrechter van het imaginaire Algemeen Belang te waarborgen. De republikeinse staatsvorm is dus in haar fundamentele kern uiteindelijk niet minder onderwerpend dan de monarchistische staatsvorm.

Laten we de monarchie dus aanvallen, omverwerpen en als voorschot daarop vast belachelijk maken, door het slijk halen met behulp van creativiteit en opruiing, via vrolijk vandalisme en aanstekelijke ordeverstoring waar we dat maar gedaan krijgen. Maar een republiek als alternatieve staatsvorm is een valstrik, het streven ernaar is een dwaalspoor. Laten we dat vorstenhuis en monarchistisch regeringsapparaat vervangen, niet door een republikeins staatsgezag maar door een staatloos zelfbestuur. Die paleizen en regeringsgebouwen dienen dus ontruimd te worden door dat vorstenhuis en het bijbehorende regeringsapparaat. Die kunnen dan mooi in gebruik genomen worden als ziekenhuizen, als opvangplek voor vluchtelingen, huisvesting voor woningzoekenden, broedplaats voor vrije kunsten en ambachten, vrije onderwijsinstellingen of speelplek voor kinderen. Alles beter dan gebruik door welk gezagsapparaat ook. Weg met de monarchie? Driewerf ja! Leve de republiek? Nee, bedankt. Er zijn betere zaken om voor te vechten.

[Koningsdag, Monarchie, Republiek](#)

From:

<https://www.anarchisme.nl/> - **Anarchisme.nl**

Permanent link:

https://www.anarchisme.nl/namespace/opdoeken_die_monarchie_maar_laat_die_republiek_maar_zitten

Last update: **16/10/19 10:14**